

- U3 -

MŰEMLÉKVÉDELEM

ORSZÁGOSAN ÉS HELYI VÉDELEMMEL VÉDETT ÉPÍTMÉNYEK
HELYREÁLLÍTÁSÁNAK MAGYARORSZÁGI PÉLDÁIN KERESZTÜL
A MÓDSZEREK, VÉGREHAJTÁSOK, TANULSÁGOK
ÖSSZEGYŰJTÉSE, ELEMZÉSE ÉS KRITIKÁJA

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Pollack Mihály Műszaki Kar

MERSITS ILDIKÓ

Pécsi Tudományegyetem, Pollack Mihály Műszaki Kar,
URBANISZTIKA tanszék

2008

NEMZETKÖZI KARTA A MŰEMLÉKEK ÉS MŰEMLÉKI EGYÜTTESEK KONZERVÁLÁSÁRA ÉS RESTAURÁLÁSÁRA

Velence, 1964

A múlt szellemi üzenetét hordozó monumentális alkotások a népek évszázados hagyományainak élő tanúi a jelenkor számára. Az emberiség - amelynek nap mint nap lelkiismereti kérdése az emberi értékük egysége - ezeket az alkotásokat közös örökségnek tekinti és egyetemlegein felelősnek vallja magát védelmükért a jövő generációi előtt, amelyeknek hitelességük teljes gazdagságában kell ezeket az emlékeket átadnia.

Ezért lényeges nemzetközi szinten közösen kialakítani és megfogalmazni azokat az általános alapelveket, amelyeknek a műemlékek konzerválását és restaurálását irányítaniuk kell, egyben minden nemzetre hagyva azt a feladatot, hogy alkalmazásukat saját kultúrájuk hagyományai szerint, annak keretében biztosítsák.

Az 1931- évi Athéni Karta először öntötte formába ezeket az alapelveket és elősegítette széles nemzetközi mozgalom fejlődését. Ez kifejezésre jutott pl. nemzeti dokumentumokban, az ICOM és az UNESCO tevékenységében és az ez utóbbi által létrehozott, a kultúrájuk konzerválásának és restaurálásának tanulmányozására alakult Nemzetközi Központ megalakításában. A kritikai érzék és szellem azonban egyre finomodott és mind összetettebb és árnyaltabb problémákat tár fel, úgyhogy elérkezettnek látszik az idő a karta elveinek felülvizsgálatára, illetve azok elmélyítésével és értelmük kibővítésével egy új dokumentum megfogalmazására.

Ennek következtében a műemlékvédelemmel foglalkozó építészek és szakemberek 1964. május 25. és 31. között Velencében tartott II. nemzetközi kongresszusa a következő szöveget hagyta jóvá:

- A műemlékek konzerválása és restaurálása éppúgy törekszik a művészeti alkotások, mint a történeti emlékek védelmére.
- A műemlékek konzerválása elsősorban állandó karbantartásukat teszi szükségessé.
- A műemlékek konzerválását a társadalom számára való hasznos felhasználásuk-mindig elősegíti: az ilyen felhasználás tehát kívánatos, de az nem változtathatja meg az épületek eredeti elrendezését és díszítését. E határok között kell tehát elképzelni és megengedni a szokások és rendeltetések fejlődése által megkövetelt új kialakításokat.
- A műemlékek védelme kiterjed az arányainak megfelelő környezet védelmére is. Ha a hagyományos környezet megmaradt, azt meg kell őrizni. Minden olyan új építkezést, bontást vagy átalakítást kerülni kell, ami megváltoztathatja a környezet tömegeinek és színeinek viszonyait.
- A műemlék elválaszthatatlan a történelemtől, amelynek tanúja és a környezettől, amelyben

áll. Ezért bármely műemléket vagy annak egyes részeit csak akkor szabad áthelyezni, ha azt a műemlék megmentése megköveteli, vagy valamilyen nagy nemzeti vagy nemzetközi érdek indokoltá teszi.

- Azok a szobrászati, festészeti részletek - vagy díszítőelemek, amelyek a műemlék szerves részei, csak akkor távolíthatók el róla, ha konzerválásuk biztosítására ez az egyetlen elfogadható lehetőség.
- A restaurálás az a művelet, amelynek meg kell őriznie a műemlék kivételes jellegét azzal a céllal, hogy konzerválja és feltárja annak esztétikai és történeti értékét. A régi állapot és a hiteles dokumentumok tiszteletben tartására támaszkodik, de megáll ott, ahol a hipotézis kezdődik. Ami a feltevésen alapuló beavatkozásokat illeti: az esztétikai vagy műszaki okból elkerülhetetlennek minősített mindennemű kiegészítés építészeti alkotásnak minősül, s mint ilyen, korának jegyeit kell magán viselnie. A restaurálást mindig előzze meg és kísérje végig a műemlék régészeti és történeti vizsgálata.
- Ha a hagyományos eljárások elégtelennek bizonyulnak, a műemlék megerősítésé re minden olyan korszerű konzerválási és szerkezeti megoldást segítségül lehet hívni, amelyek hatékonyságát a tudományos adatok bebizonyították és a gyakorlati kísérletek garantálják.
- A műemlék épületen minden építési kor hozzájárulása tiszteletben tartandó, mivel a restaurálásnak nem célja, hogy stílusegységet érjen el. Ha az épület több egymás feletti réteget hord magán, a korábbi állapot kiszabadítása csak kivételes esetben jogosult, azzal a feltétellel, hogy az eltávolított részek csekély értéket képviseljenek, míg a felszínre hozott mű nagy történeti, régészeti vagy esztétikai értékű dokumentumot jelent, és állapotát konzerválva kielégítőnek ítélik. A kérdéses elemek értékének megítélése és a végrehajtandó eltávolítások elhatározása nem függhet egyedül a tervezőtől.
- A hiányzó részek kiegészítésére szolgáló hozzájárulásoknak harmonikusan kell az együttesbe illeszkedniük, meg kell azonban különböztetni azokat az eredeti részeketől, nehogy a restaurálás meghamisítsa a történeti és művészeti dokumentumot.
- A hozzájárulások csak úgy engedhetők meg, ha tiszteletben tartják az épület valamennyi lényeges részét, annak hagyományos kereteit, kompozíciójának egyensúlyát és a környezetével való kapcsolatát.
- A műemléki értékű együtteseket különös gonddal kell kezelni, meg kell őrizni egységüket, gondoskodni kell felújításukról, rendezésükről és helyreállításukról.
- Az ásatási munkákat a tudományos előírásoknak megfelelően és az UNESCO által 1956-ban

elfogadott „A régészeti feltárások nemzetközi irányelveinek meghatározására vonatkozó javaslat” szerint kell végezni. A romok helyreállításáról, valamint az építészeti részletek és talált tárgyak szükséges mértékű állandó konzerválásáról és védelméről gondoskodni kell. A fentieken kívül meg kell ragadni minden kezdeményezést, ami a feltárt emlék megértésének megkönnyítését célozza anélkül, hogy megváltoztatná annak értelmét. Minden rekonstrukciót azonban eleve ki kell zárni, és csak az anastylosis lehetőségét szabad előirányozni, vagyis a meglévő, de szétesett részek újra összeállítását. A kiegészítő elemek mindig felismerhetők legyenek, és csupán azt a minimumot tegyék ki, amennyi a műemlék megőrzésének és a formák teljessége visszaállításának szükséges feltétele.

- A konzerválási, restaurálási és ásatási munkák pontos dokumentáció összeállításával járjanak együtt, amelyek kritikai és elemző beszámoló formájában, rajzokkal és fényképekkel illusztrálva készüljenek. Ebben a feltárási, megerősítési, újra összeállítási és kiegészítési munkák minden fázisai, valamint a munkák során meghatározott szerkezeti és formai elemeket le kell rögzíteni. Ezt a dokumentációt valamely közgyűjtemény archívumában kell elhelyezni, és a kutatók rendelkezésére kell bocsátani. Ajánlatos a dokumentációk publikálása.

A TÖRTÉNETI VÁROSOK VÉDELMEINEK NEMZETKÖZI KARTÁJA

Washington, 1987

Bevezető és fogalom-meghatározások

A világ valamennyi városa - akár spontán fejlődés, akár tudatos tervezés eredménye - történeti város, mert történelmileg meghatározott társadalmak anyagi kifejeződése.

Ez a nemzetközi karta a városokra vonatkozik, kicsikre és nagyokra, ezek centrumaira és történeti városnegyedeire - beleértve természeti vagy épített környezetüket is -, amelyek dokumentálják történelmünket, őrzik a városi civilizáció hagyományos és sajátos értékeit, mégis súlyosan fenyegeti őket a fizikai leromlás, értékeik elvesztése, akár a lebontás is. Mindez - függetlenül a különböző társadalmi formációktól - az iparosítással együtt járó urbanizáció mind általánosabb következménye.

A Műemlékek és Történeti Együttesek Nemzetközi Tanácsa (ICOMOS) szembenézve e drámai kihívással, kulturális, gazdasági, társadalmi értékeink jóvátehetetlen pusztulásának veszélyével, összeállította a „Történeti városok védelmének Nemzetközi Kartáját”, az 1964. évi Velencei Karta - a „Műemlékek és történeti együttesek konzerválásának és restaurálásának Nemzetközi Kartája” - kiegészítéseképp, melyben meghatározza a történeti városok jellegzetességeinek megőrzését

szolgáló módszereket és eszközöket. Mindezzel az egyén és a társadalom életének harmóniáját kívánja szolgálni - hiszen ezekben testesül meg az emberiség emlékezete, biztosítva az - akár csekélyebb - értékek fennmaradását is.

Az UNESCO-nak „A történeti és hagyományos együttesek védelméről s napjaink életében betöltött szerepéről” szóló 1976-os varsói-nairobi konvenciójával és más nemzetközi okmányokkal megegyező módon a történeti városok megőrzését tartjuk védelmük, konzerválásuk és restaurálásuk szükséges mércéjének, az egységes fejlődés és a mai élethez történő harmonikus illeszkedés kifejeződésének.

Elvek és célok

- A történeti városok és városnegyedek védelme csak akkor lehet hatékony, ha a mindenkori gazdasági-társadalmi fejlesztés szerves részévé válik, ha a regionális és városrendezési tervezés minden szintjén számolnak vele.
- A város történeti jellegének védendő értékeit az anyagi és szellemi elemek összessége alkotja, kiváltképpen:
  - a telkekből és az utcahálózatokból adódó városszövet,
  - a város különböző területeinek: a beépített, üres és zöldterületeknek kölcsönös viszonya,
  - az épületek külső és belső formája, megjelenése, ahogyan azt a szerkezetek, tömegek, stílusjegyek, formák, anyagok, színek és díszítések kifejezik,
  - a város kölcsönhatása természetes és művi környezetével,
  - a város hivatásának - történelme során szerzett - ismertetőjegyei. Ezen értékek bármilyen sérelme a történeti városok hitelességét ásná alá,
  - A megőrzés csak akkor lehet sikeres, ha az egész város lakossága részt vesz és közreműködik benne, ezért minden eszközzel erre kell ösztönözni, és fel kell kelteni a nemzedékek felelősségtudatát. Soha nem szabad szem elől téveszteni, hogy a történeti városok és városnegyedek megőrzése elsősorban lakóikra tartozik.
- A történeti város vagy városnegyed védelmét mindenkor a megfontoltság, érzékenység és pontosság jellemezze. Kerülni kell mindenféle dogmatizmust és minden lehetséges eset valamennyi sajátos változatával számolni kell.

Módszerek és eszközök

- A történeti városok és városnegyedek védelmi munkáinak terveit multidiszciplináris vizsgálatok előzzék meg, A védelmi terv feleljen meg az adottságok régészeti, történeti, építészeti, műszaki, szociológiai és gazdasági elemzésének; mutassa meg az akcióik irányát

és módját; fejeződjék ki a jogi, adminisztratív és pénzügyi elképzelésekben. Biztosítsa a történeti negyedek harmonikus kapcsolatát a város többi részével. Határozza meg, mely épületeket vagy épületegyütteseket kell feltétlenül megvédeni, melyeket kell - a lehetőség biztosítása esetén - konzerválni, és melyeket lehet kivételes esetekben lebontani. Mindennemű beavatkozás előtt pontosan dokumentálni kell a meglévő állapotot. A tervet a lakosságnak kell jóváhagynia

- Ha még nincs jóváhagyott védelmi terv, a megőrzés szükséges akcióit a jelen és a Velencei Karta elveinek és módszereinek figyelembevételével kell elvégezni.
- A történeti városok és városnegyedek megőrzése az épületek folyamatos karbantartását igényli.
- Mindennemű új rendeltetés legyen összhangban a történeti város jellegzetességeivel, de a város feleljen meg a mai élet igényeinek is, rendelkezzen a szükséges infrastruktúrával és közművekkel.
- A lakásviszonyok megjavítása a védelem egyik alapvető célja.
- Ha az épületek átalakítása vagy újak építése válik szükségessé, minden új elem tartsa tiszteletben a meglévő térbeli rendszert, annak arányait és léptékét, az ott álló épületek minőségét és értékeit. A kortársi elemek - ha nem zavarják az együttesek harmóniáját - hozzájárulhatnak annak gazdagításához.
- A történeti városok múltjának jobb megismerését elősegíthetik a régészeti feltárások és az így talált maradványok bemutatása, ha mindez nem zavarja a városszerkezetet és város szövetet.
- A történeti városokban és városnegyedekben szigorúan szabályozni kell a jármű forgalmat, a parkolózókat pedig úgy kell kijelölni, hogy azok ne rontsák a történeti együttest és környezetét.
- A regionális és városrendezési tervekben előírányzott forgalmi utak nem haladhatnak keresztül a történeti városon, de biztosítaniuk kell jó megközelíthetőségét.
- Mindent meg kell tenni a történeti városoknak a természeti katasztrófáktól és a különböző károsodásoktól (különösen a levegőszennyeződéstől és a vibrációtól) való megvédéséért. Ez nemcsak az építészeti örökség, hanem a lakosság biztonsága és jó életkörülményei szempontjából is fontos. A természeti csapások megelőzését és az okozott károk helyreállítását célzó intézkedéseket be kell építeni a védelem speciális feladatai közé.
- A lakosság részvételének és együttműködésének biztosítása érdekében az általános felvilágosítást már az iskoláskorban el kell kezdeni. Elő kell mozdítani a különböző

társadalmi szervezetek részvételét az építészeti örökség védelmében, a restaurálás és konzerválás költségeinek előteremtésében.

- A megőrzés - a védelmi munkák idevágó szakmaiban speciális képzés létrehozását igényli.

Az ICOMOS Kanadai Nemzeti Bizottság APPLETONKARTÁJA az épített környezet védelmére és javítására Ottawa, 1983

Preambulum

Jelen karta elismerését fejezi ki a Nemzetközi Kartának a Műemlékek és Műemléki Együttesek Konzerválására és Restaurálására (Vence, 1964), az ICOMOS Ausztrál Nemzeti Bizottság Kulturális Jelentőségű Helyek Védelme Kartájának (Burra Karta, 1981. február 23.) és a Québeci Örökségvédelme Kartájának (Deschambault Deklaráció), amelyek nélkül ez nem is létezhetne.

Keretek

Az épített környezetbe való beavatkozás sokszintű lehet (megőrzéstől fejlesztésig), sokféle lehet a mérték (egyedi épületelemektől egész együttesekig), és jellemezheti egy- vagy többfajta tevékenység (a karbantartástól a hozzáépítésig).

Noha egy adott projekt a beavatkozás során kombinálhatja a szinteket, mértéket és tevékenységfajtákat, mégis egy világosan meghatározott célt kell követnie, amellyel aztán a kisebb eljárásokat szembesíteni lehet.

A beavatkozás megfelelő mértékét csak a következő értékek gondos mérlegelése után lehet kiválasztani:

- kulturális jelentősége,
- az állományzövet állapota és integritása,
- környezeti értéke,
- a megszerzhető természetbeni, szociális és gazdasági erőforrások alapján.

A fenti tényezők viszonyított fontosságát a lehető legszélesebb egyetértéssel kell eldönteni.

A legitimálható konszenzusnak a közönség részvételét is magában kell foglalnia, és annak meg kell előznie a munkálatok megkezdését.

A beavatkozási szintek, mértékek és tevékenységi körök viszonylatai

Tevékenység					Beavatkozási mérték				
Beavatkozási szint	Karbantartás	Stabilizálás	Elbontás	Hozzáépítés	Epületelemek	Epületek	Epületcsoport	Épület és település	Együttesek
Megóvás	*	*			*	*	*	*	*
Korszak szerinti restaurálás	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Rehabilitálás	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Korszak szerinti rekonstrukció				*	*	*	*	*	*
Fejlesztés				*	*	*	*	*	*

A beavatkozás szintjei

Megóvás: az egység anyagának, formájának és Integritásának biztosítása.

Korszak szerinti restaurálás: az egység egy korábbi anyagának, formájának és integritásának bemutatása.

Rehabilitálás: egy kortárs funkció, egy esetleges új felhasználás számára történő változtatás.

Korszak szerinti rekonstrukció: elveszett vagy visszafordíthatatlanul elpusztult egységek újjáalkotása.

Fejlesztés: modern vagy a keretbe illeszthető szerkezetek hozzáépítése.

Tevékenységek

Karbantartás: folyamatos, az egység tartósságát károsító, vagy visszafordíthatatlan beavatkozás nélkül biztosító tevékenység.

Stabilizálás: olyan időszakos tevékenység, amely a romlás megállítását és a meglévő formák és anyagok egyensúlyi helyzetének biztosítását minimális beavatkozással kívánja elérni.

Elbontás: olyan időszakos tevékenység, amely felületek, szintek, tömegek és/vagy elemek eltávolítását jelenti.

Hozzáépítés: olyan időszakos tevékenység, amely új anyagok felhasználásával létrejövő változást ölel fel.

Elvek

A védelmezési és javítási tevékenység alapja a meglévő struktúrák tisztelete.

A védelem és javítás folyamatának el kell ismernie mindazon érdekeket és támaszkodnia kell mindazon szakterületekre, amelyek az épített örökség tanulmányozásához és megőrzéséhez hozzá tudnak járulni.

Az ismertetett mértékek, szintek és tevékenységek szerinti, a védelmet és javítást célzó beavatkozások az alábbi elvekhez való igazodást jelentik.

Védelem

A védelem jelenthet stabilizálást, jelentenie kell egy folyamatos karbantartási programot.

Műalkotás: a nagy jelentőségű kulturális együtteseket elsősorban műalkotásnak, sérülékeny és komplex történeti együttesnek kell tekinteni, és ekként védeni;

Település: az épített környezet minden eleme elválaszthatatlan attól a történelmi környezettől, amelynek tanúja és attól a településtől, amelyben áll, következésképpen minden beavatkozásnak mind az egészet, mind a részeket figyelembe kell vennie;

Áthelyezés: létező emléket áthelyezni vagy lebontani csak abban a végső esetben szabad, ha védelme másképp nem oldható meg.

Javítás

Mind a lebontás, mind a hozzáépítés jellegzetes eljárás az örökség javítását célzó beavatkozások során.

Felhasználás: az ingatlant lehetőleg arra kell használni, aminek az eredetileg készült, de ha ez nem valósítható meg, akkor minden ésszerű erőfeszítést meg kell tenni, hogy csak minimális változtatást igénylő új hasznosítást találjanak. Ennek azzal kell kezdődnie, hogy a meglévő és hagyományos elrendezés és szellemi tartalom ne sérüljön;

Hozzáépítés: az új igények kielégítéséhez új tömegek kialakítására, új anyagok és burkolatok felhasználására lehet szükség. Ezek feleljenek meg a korszerű ideáknak, de tartsák tiszteletben az eredeti eszmeiséget;

Környezeti védekezés: a szigetelési módszereket, a környezeti hatások kontrollját és más szolgáltatásokat modernizálni kell, de úgy, hogy ennek egyensúlyban kell tartania meglévőt és hagyományost, és nem indíthat el hanyatlási folyamatot.

Gyakorlat

Dokumentáció: minél inkább ismert és jobban értelmezett egy műemlék, annál védettebb és esélyesebb. Ahhoz, hogy egy együttest alaposan ismerjünk és értelmezzünk, a struktúrát jelentőséggel felruházó valamennyi minőségét meg kell vizsgálnunk, s ennek a helyszíni tevékenységet meg kell előznie, emennek pedig feljegyzéseit és dokumentumait meg kell őrizni.

Feltevések: korábbi formák feltárása és visszaállítása addig a határig mehet el, ameddig feltevések nélkül juthatunk,

Megkülönböztethetőség: a hozzáadásoknak alapos vizsgálattal bárki számára s szakember számára könnyen felismerhetőnek kell lenniük, de az egész koherenciáját és integritását nem gyengíthetik.

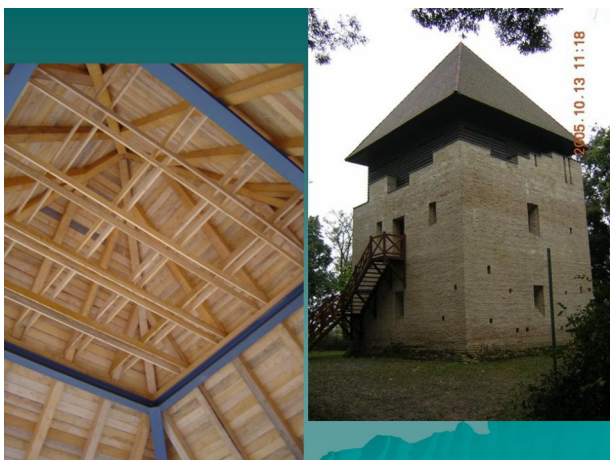
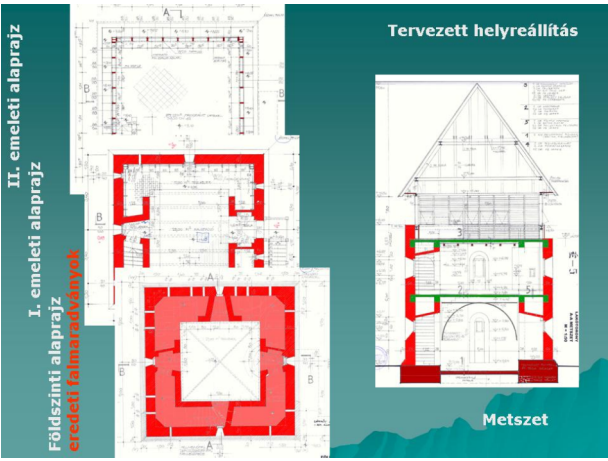
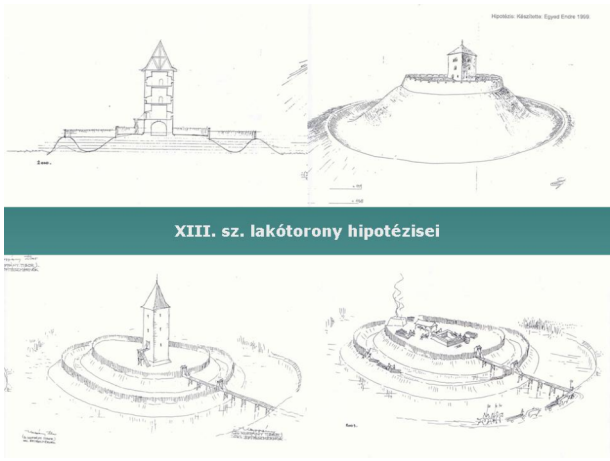
Anyagok és technikák: az anyagok és technikák tartsák tiszteletben a hagyományos gyakorlatot, kivéve azokat a modern kiegészítéseket, amelyeknek szilárd tudományos alapja van, amennyiben

ezt egy nagy gyakorlattal rendelkező testület jóváhagyja, s amely a műemléknek jelentős előnyöket biztosít.

Patina: a patina a műemlék történeti értékének elidegeníthetetlen része, s csak akkor szabad eltávolítani, ha azt a védelem szempontjai teszik szükségessé, a patinahamisítást azonban kerülni kell.

Visszafordíthatóság: mindenkor előnyben kell részesíteni a visszafordítható eljárásokat, hogy a jövőbeni fejlődésnek, vagy az előre nem látható problémák megoldására minél több választható utat biztosítsunk, valamint ott, ahol a műemlék integritása károsodhat.

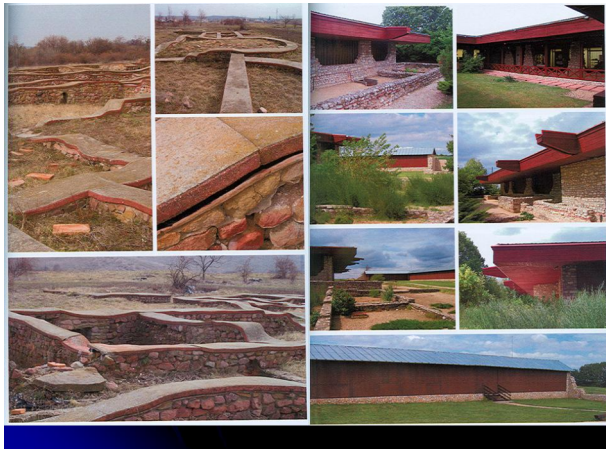
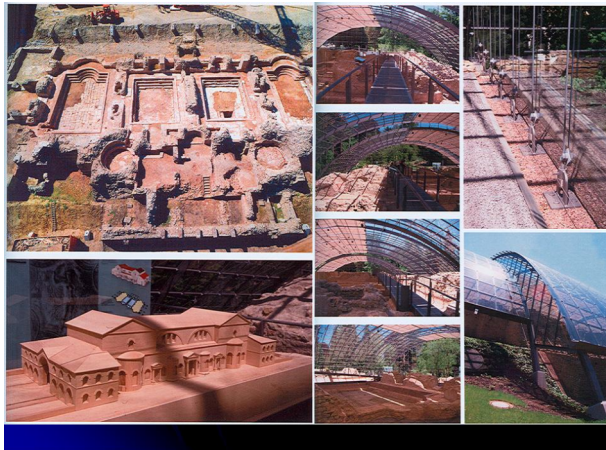
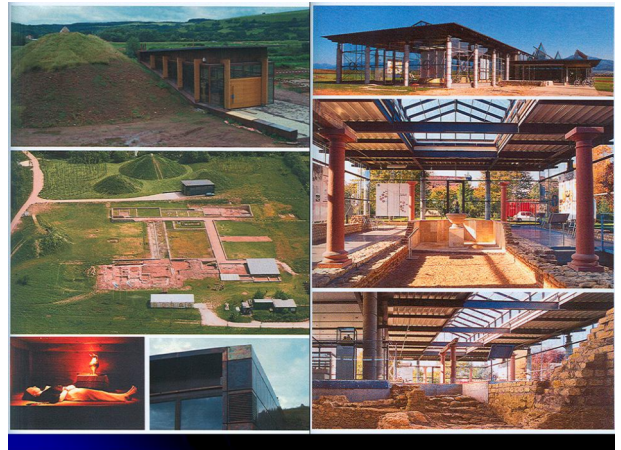
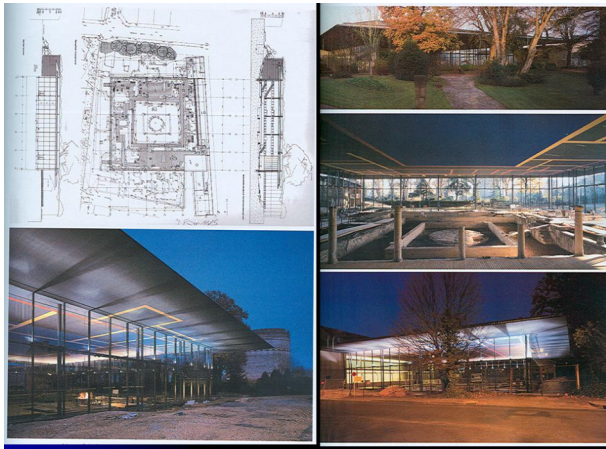
Integritás: tiszteletben kell tartani mind a szerkezeti, mind a technológiai integritást, s ennek egyaránt érvényesülnie kell a kivitelezésben és a végső megjelenésben.

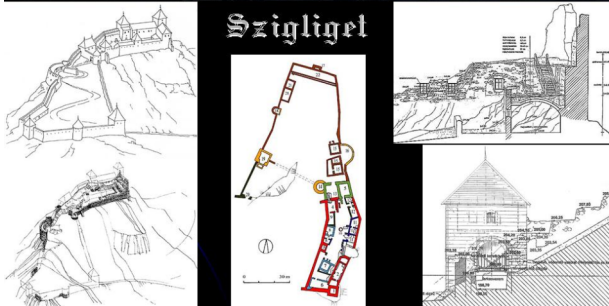
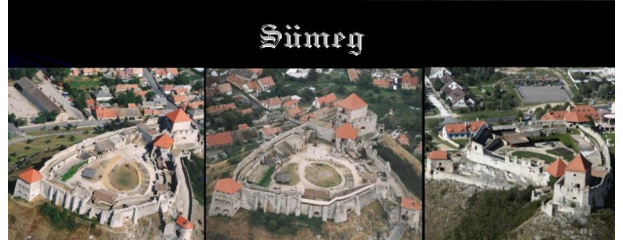
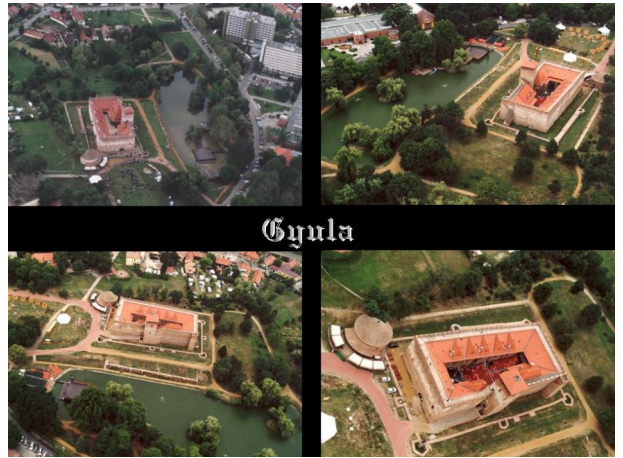

Nagyvázsony

Bűsgyőr

Bűsgyőr

Múzeum

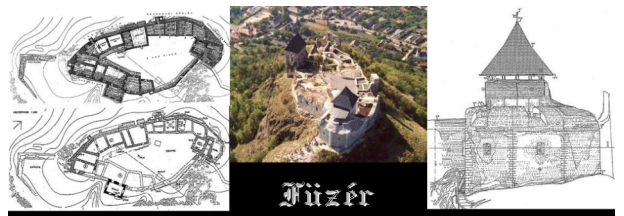
Simonlornya

Szigliget

Bűsgyőr

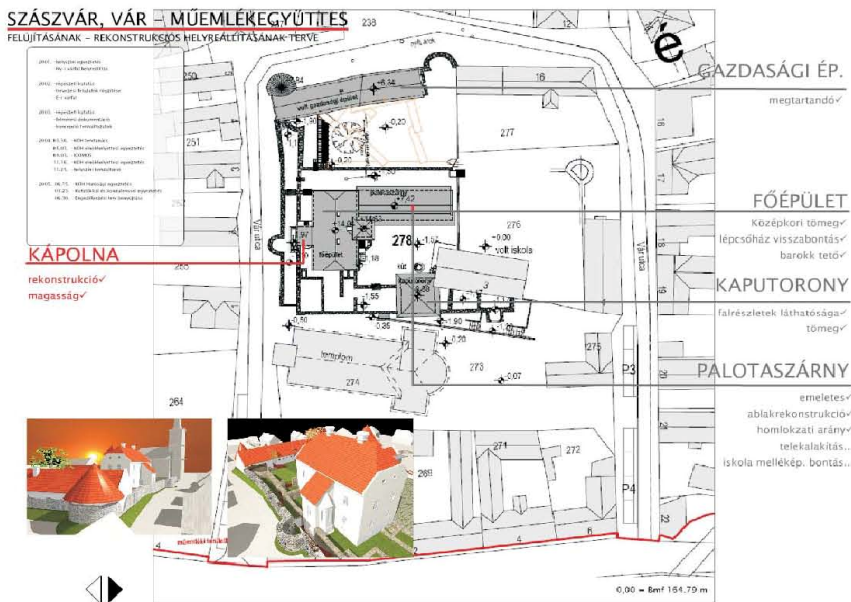
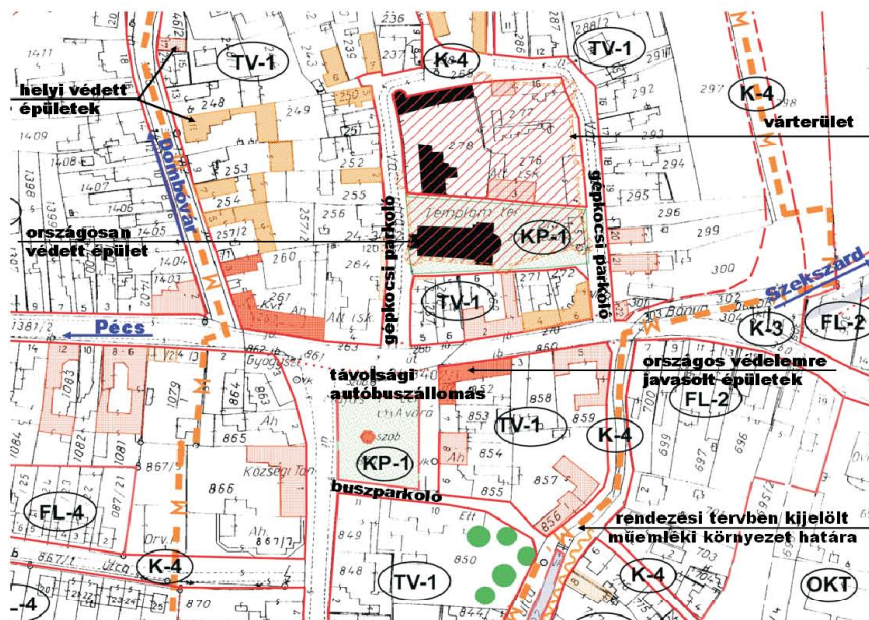
Füzer

Wildesheim

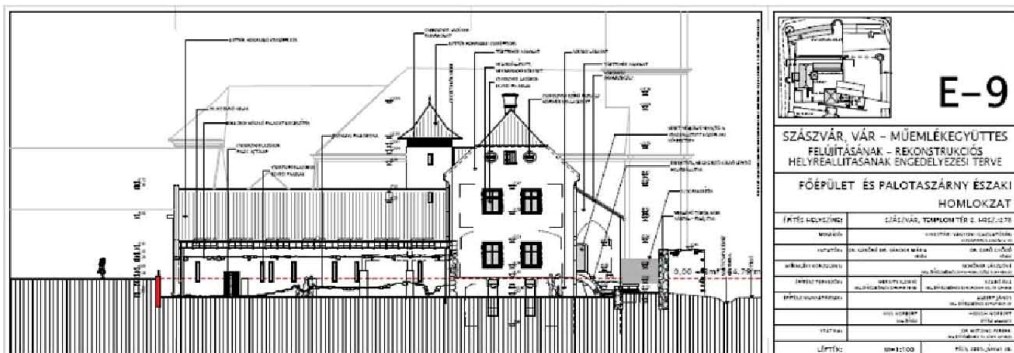
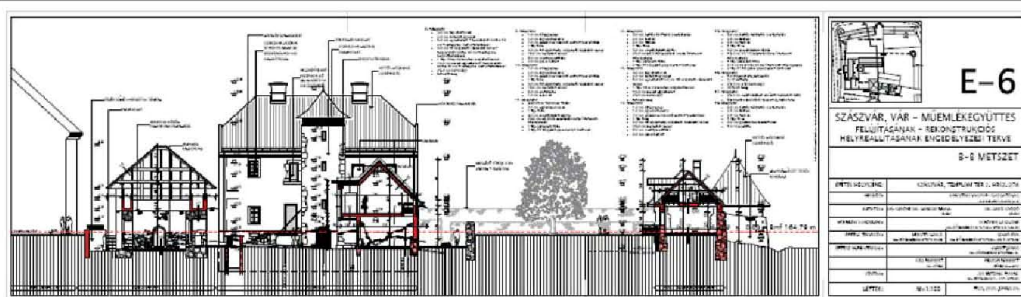
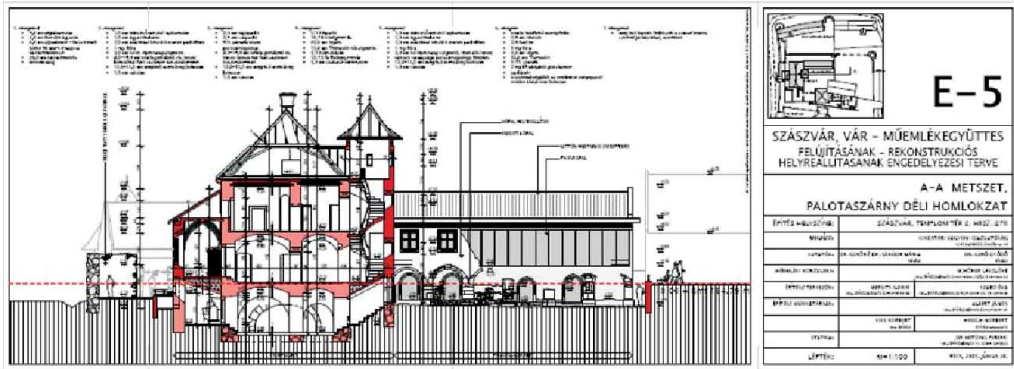

SZÁSZVÁR VÁR MŰEMLEKEGYÜTTES FELÚJÍTÁSÁNAK, REKONSTRUKCIÓS HELYREÁLLÍTÁSÁNAK TERVE

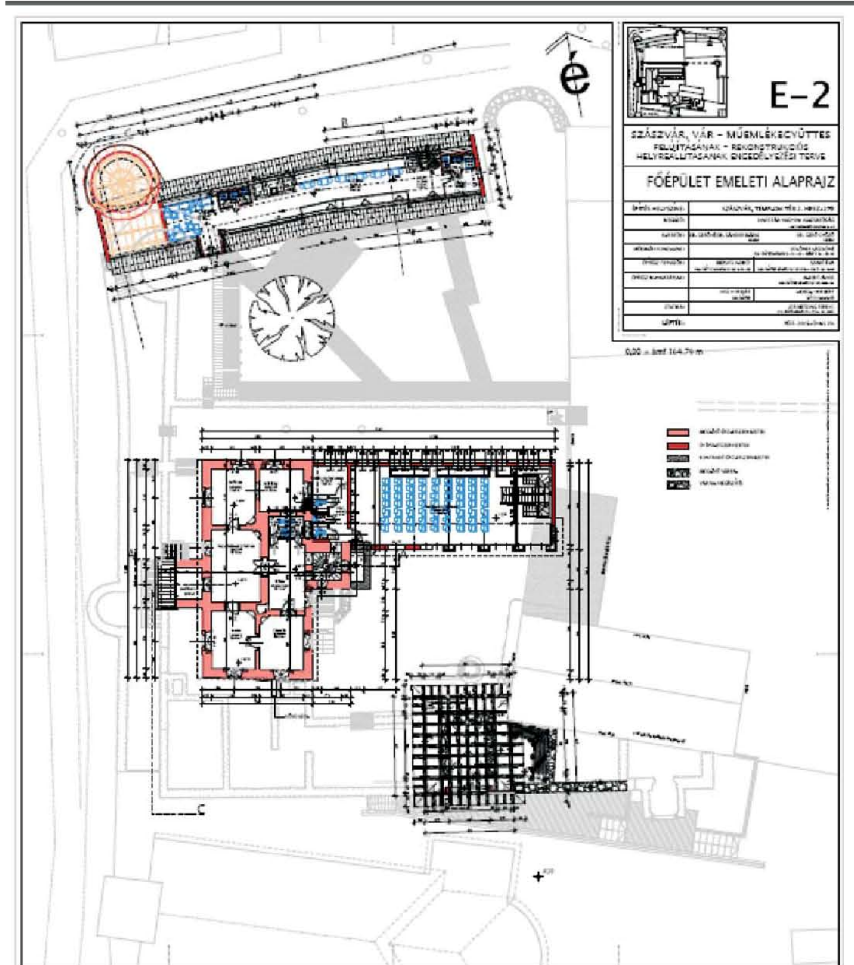
SZÁSZVÁR VÁR MŰEMLEKEGYÜTTES FELÚJÍTÁSÁNAK, REKONSTRUKCIÓS HELYREÁLLÍTÁSÁNAK TERVE

SZÁSZVÁR VÁR MŰEMLEKEGYÜTTES FELÚJÍTÁSÁNAK, REKONSTRUKCIÓS HELYSREÁLLÍTÁSÁNAK TERVE

SZÁSZVÁR VÁR MŰEMLEKEGYÜTTES FELÚJÍTÁSÁNAK, REKONSTRUKCIÓS HELYSREÁLLÍTÁSÁNAK TERVE

SZÁSZVÁR VÁR MŰEMLÉKEGYÜTTES

FELÚJÍTÁSÁNAK, REKONSTRUKCIÓS HELYSREÁLLÍTÁSÁNAK TERVE

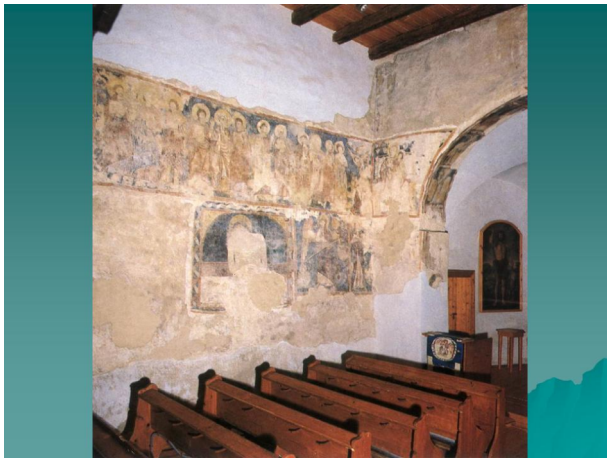

Cserkút – R.k. templom helyreállítása

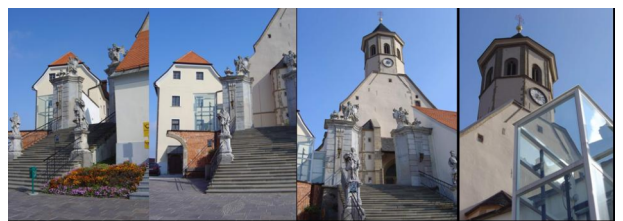
Zsidó temető

Belvárdgyula

Orsa

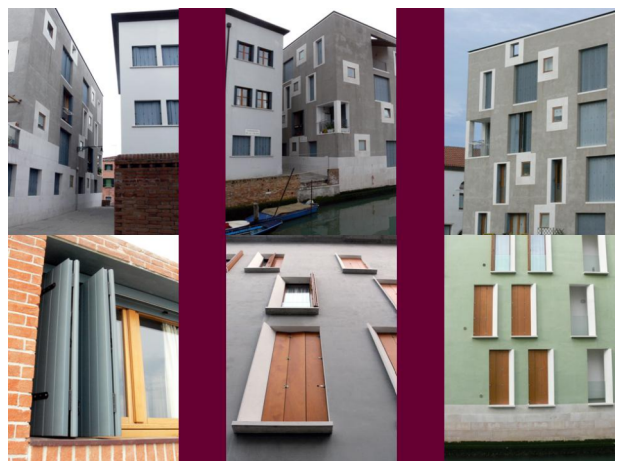
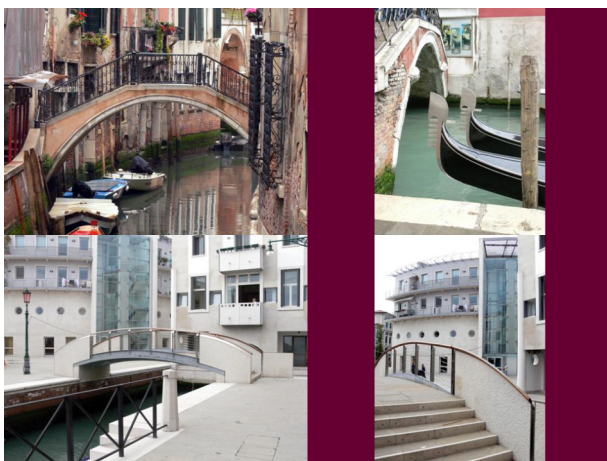

Szlovénia

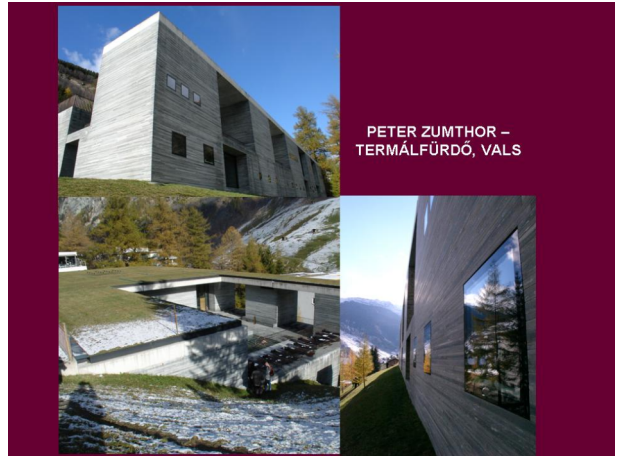

Budapest XVII. Pesti út Vigyázó-Podmaniczky kastély

Tűzvész utáni védőtető

1997

Építész: B. Máthé Ildikó – Statikus: Kisfaludy Attila

A barokk-neobarokk kastély tetőzete 1996 nyarán leégett

A védőtető szerkezeti és műemléki koncepciója

1. Műemléki szempontok

Megmaradt szerkezeteket a védőtető építéséhez ne kelljen visszabontani – födém, fal, attika, kémény

A védőtető a megmaradt szerkezeteket legalább 5 évig hatásosan védje

Ne ideiglenes szerkezet legyen, hanem a végleges helyreállításhoz igazodó megmaradó első ütem – a magasság, gerincvonal, dőlésszög, kontyolás, igazodják a későbbi teljes, hiteles rekonstrukcióhoz

2. Tartószerkezeti szempontok

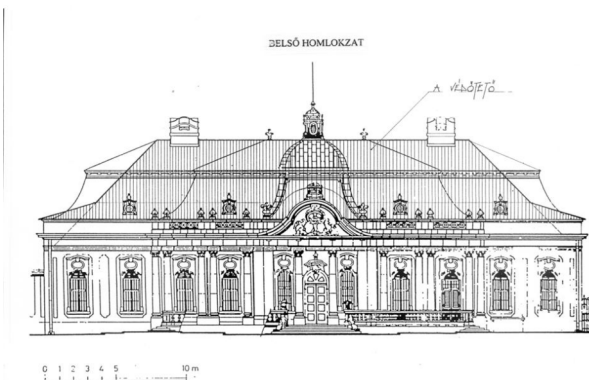
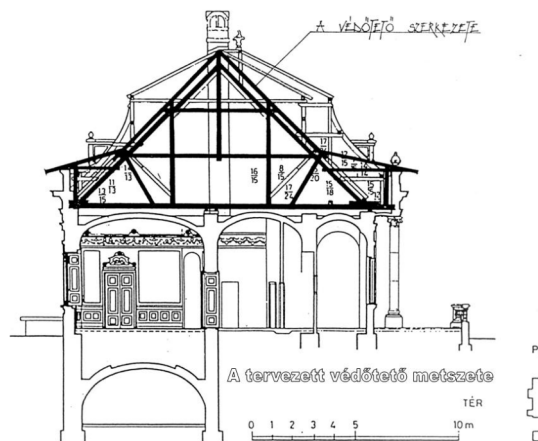
Az új szerkezet vegye figyelembe a megmaradt szerkezetek terhelhetőségét – külön megerősítésre ne legyen szükség

Az új szerkezet ne csak geometriailag hanem szerkezeti és méretezés szempontjából is legyen alkalmas a végleges rekonstrukció elemeinek és a végleges tehernek a fogadására

3. Gazdaságossági szempont

A védőtető legyen költségtakarékos

A későbbi rekonstrukció során a lehető legkisebb átalakításra legyen szükség, és az anyagi veszteség a legkisebb legyen.

EU regionális politika	Területi egyenlőtlenségek csökkentése Gazdasági és társadalmi kohézió erősítése
 ROP 2004-2006	ROP Regionális Fejlesztés GVOP Gazdasági Versenyképesség KIOP Környezetvédelem és Infrastruktúra AVOP Agrárgazdaság és Vidékfejlesztés HEFOP Humán- erőforrás Fejlesztés
91,5 milliárd forint (NFT forrás 18,01 %-a) + hazai társfinanszírozás + magánforrások 141,78 milliárd forint fejlesztésre 1,3 milliárd Pécsi Világörökség	4 specifikus cél versenyképes gazdaság humán erőforrás jobb kihasználása jobb minőségű környezet kiegyensúlyozottabb regionális fejlődés

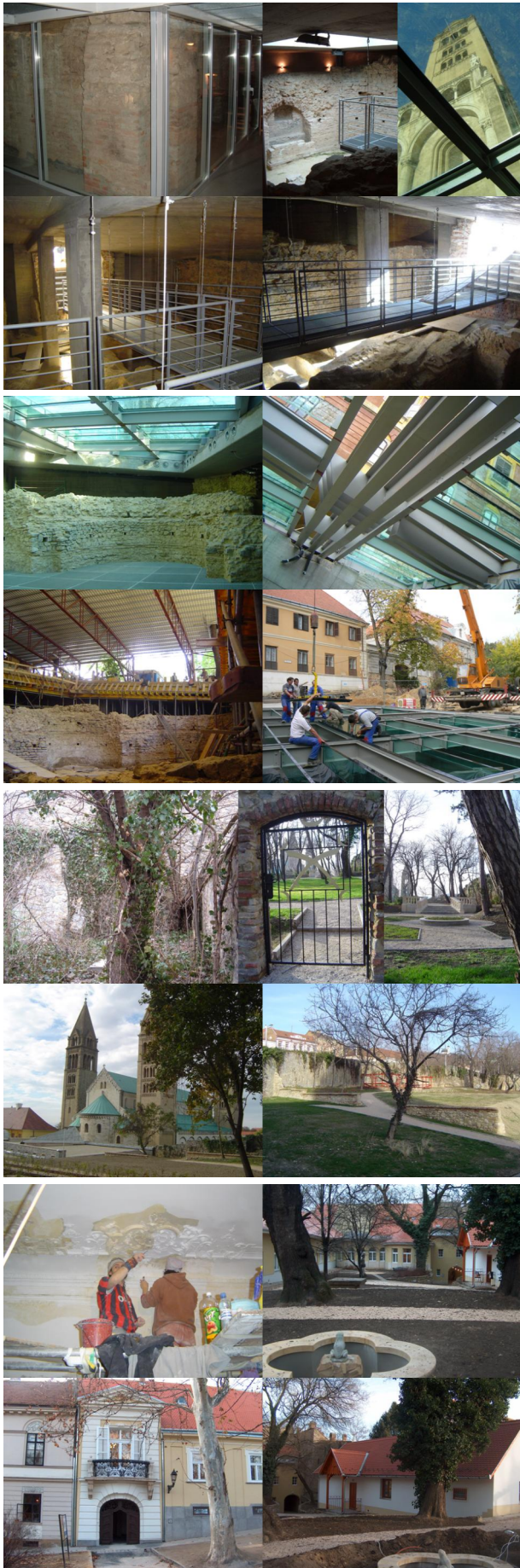
1/2004 ROP
Turisztikai
vonzerők
fejlesztése

„A pécsi világörökség turisztikai vonzerővé fejlesztése”

Beavatkozási területek

Felhasznált irodalom: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Karták könyve 2002
Meggyesi Tamás: A 20. század urbanisztikájának útvesztői 2005 Terc kiadó
Meggyesi Tamás: Magyarország lakókörnyezeti kultúrája Egyetemi jegyzet
Meggyesi Tamás: Alföldi környezetminták Kutatási anyag
Prof. H. c. Dr. Máté Zsolt: Gyorsbeavatkozások előadás Kolozsváron
Fotók: www.civertan.hu; www.vilagorokseg.hu; Mersits Ildikó fotói